Asiantuntijalausunto

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Petri Virolainen

Päijät-Hämeen hyvinvointialue

Taustaa

- Suomessa on merkittävät alueelliset ja tarveperusteiset erot palveluiden saatavuudessa
- Henkilöstön saatavuus, kustannusrakenteen ja palvelun saatavuuden merkittävät alueelliset ja tarveperusteiset erot ovat myös nähty ongelmana palveluiden laadukkaan järjestämisen ja kustannusvaikuttavuuden näkökulmasta
- Hyvinvointialueet vähentävät palvelujen järjestäjien määrää merkittävästi – yhtenäisempi kansallinen ohjeistus on mahdollista ja toivottavaa

Taustaa

- Sosiaali- ja terveysministeriön, valtionvarainministeriön ja sisäministeriön ohjaus ei ole täysin yhdenmukaista
- Ministeriöiden lisäksi hyvinvointialueiden toimintaa ohjaavat ja ohjeistavat myös aluehallintovirastot ja Valvira
- Tavoitteet ovat osin ristiriitaisia
- Hyvinvointialueiden ohjauksessa on toimittu hyvin yhteismitallisesti, alueellisia ja lähtökohdasta johtuvia eroja ei ole huomioitu riittävästi
- Merkittävin ristiriita on ministeriön ohjauksen ja alueellisen itsehallinnon kanssa

Kuvio 5. Tarvevakioidut kustannukset vuosina 2019-2021, indeksi

Lähde: THL; kuviossa poikkeama maan keskiarvosta (100)

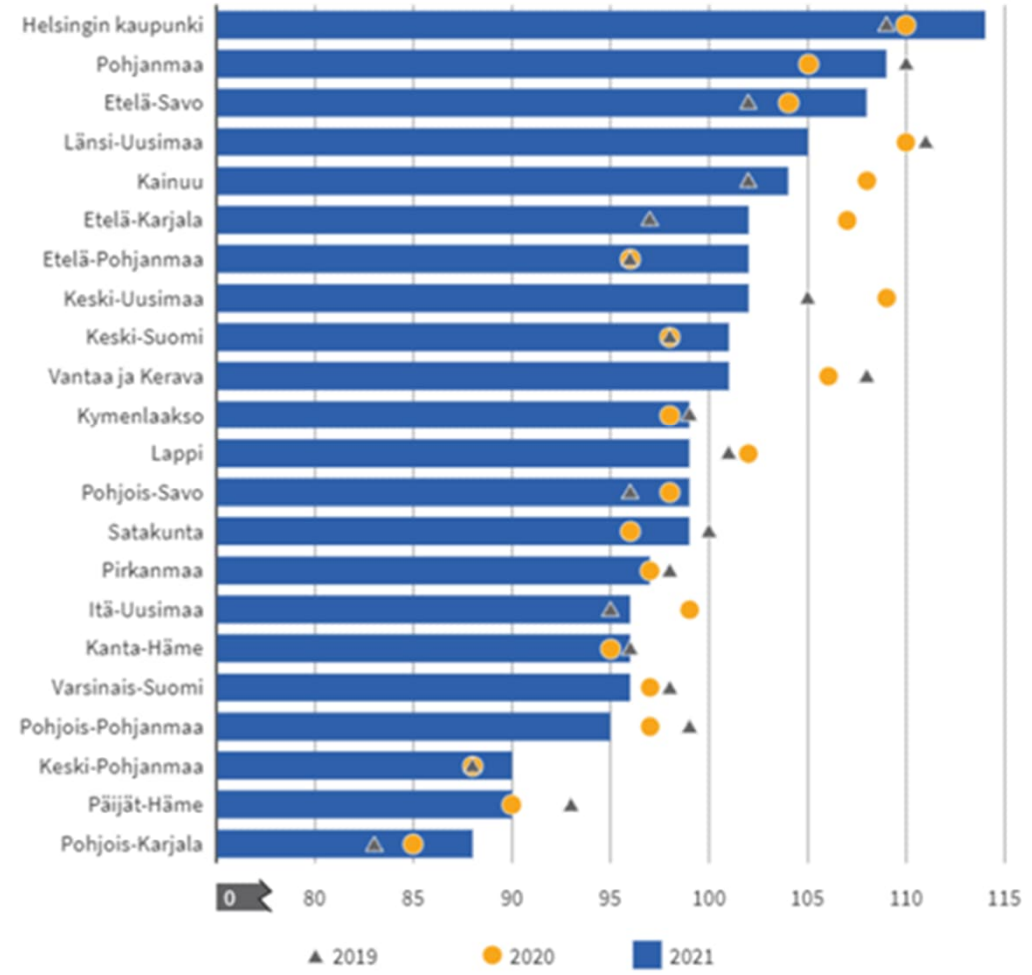

- Valmisteluaikataulu on ollut hyvin tiukka
  - Työryhmä on informoinut hankkeesta hyvinvointialueita ja muita tahoja valmistelun aikana useita kertoja
  - Palaute on huomioitu
- Muutosehdotuksia kannatetaan hyvin laajasti
  - Hyvinvointialueiden ohjauksessa alueiden toimintaa ja taloutta tulee arvioida aiempaa kattavammin kokonaisuutena
  - Valtakunnallisia tavoitteita koskevan sääntelyn yhdistämistä hyvinvointialueesta annettuun lakiin on perusteltuna ja ehdottomasti oikean suuntaista
  - Toiminnallisen ja taloudellisen ohjauksen tulee olla samansuuntaista, vetovastuun antaminen yhdelle ministeriölle tukee tätä
- Talousvaikuttavuuden arvioiminen ja tiedolla johtaminen mahdollistuu aiempaa paremmin

- Valtionohjauksessa talous on saanut korostetun aseman, palvelun laatuun ja sisältöön ei ole juuri puututtu
  - Valtionohjauksen yhtenäistämisessä valtiovarainministeriön vastuulle pitää huomioida etteivät taloudelliset näkökulmat ja tavoitteet ylikorostu epätarkoituksenmukaisesti
  - Palveluiden sisällöllinen ja laadullinen näkökulma tulee myös huomioida
  - Erityisesti ennakoivaa terveydenhuoltoa parantavat toimet vaativat yleisesti taloudellista vaikuttavuutta arvioitaessa käytettävää ajanjaksoa pidempää ja sisällöltään monipuolisempaa arviointia
  - Laillisuusvalvonnasta on huolehdittava
- Esitys ei huomioi riittävästi alueellisia erityispiirteitä ja lähtökohtaeroja ja tulevaisuuden tilannekuvaa
  - Seurantamalli saattaa jopa lisätä palveluvelkaa alueilla ja toiminnoissa, joissa resursointi on jo alimitoitettu
- Esitetyt muutokset eivät selkeytä hyvinvointialueiden itsehallinnollista asemaa
  - Huomioiden muut suunnitellut hyvinvointialueiden ohjaamisen keinot kuten ennakollinen talouden ohjauksen säätely ja YTA sopimusvalmistelu on käytännössä todennäköistä, että alueellinen vaikutusmahdollisuus kapenee entisestään

KIITOS

